

Balovi, prela, zabave ...

KEMLJA – 18. veljače: Hrvatski bal, svira „Pinkica“;

GARA – 18. veljače: Veliko bunjevačko prelo, sviraju TS „Bačka“ iz Gare te TS „Zlatni zvuci“ iz Berega i Sombora;

VANCAGA – 18. veljače: Veliko bunjevačko prelo, svira TS „Veseli Udvarci“;

PETROVO SELO – 18. veljače: Bal maškarade Zaklade za Petrovo Selo, svira Timar-trio;

ČIKERIJA – 18. veljače: Hrvatski bal u Čikeriji, svira „Orašje“;

DARANJ – 18. veljače, Bal i zabava, svira „Podravka“;

KATOLJ – 18. veljače: Poklade i Pokladni bal, sviraju „Kukinjski svirci“.

HRVATSKI ŽIDAN – 25. veljače: Hrvatski bal, nastupa HKD „Čakavci“, svira Pinkaband;

ŠIKLOŠ – 25. veljače: Šokački bal, svira „Orašje“;

BARČA – 25. veljače: Hrvatski bal, svira „Podravka“;

KAŠAD – 25. veljače: Pokladni šokački bal, svira „Badel“ iz Pečuha;

PEČUH – 25. veljače: Hrvatski bal, Hotel Laterum, sviraju Orkestar „Šokačka grana“ iz Duboševice, Orkestar „Baranja“, nastupaju plesači Hrvatske škole Miroslava Krleže.

MOHAČ – 26. veljače: Pokladni šokački bal, svira „Orašje“;

SANTOVO – 27. veljače: Pokladni bal u Šokačkome klubu, sviraju „Bereški tamburaši“;

MOHAČ – 28. veljače: Bušarski bal, svira „Orašje“;

GARA – 3. ožujka: Muško prelo, svira TS „Bačka“ iz Gare;

MARTINCI – 11. ožujka: Ribički bal, svira „Podravka“.

Undanski hrvatski bal va Bika

Undanski plesači i plesačice u balskoj prateži

Nigdar se ne moremo dost načuditi malomu naselju Undi, u sredini Gradišća. Zajednica spomenutoga sela je toliko aktivna u društvenom djelovanju da bi joj mogli biti zavidni i drugi, još i veći seli. Hrvatsko kulturno društvo *Veseli Gradišćanci* je 4. februara, subotu, jur deveti put organiziralo hrvatski bal, prlje toga su jur imali ove fešte u Šopronu, a i u Cenki, a od lani restoran Hunquest Hotel Répce prima drage goste (ljetos kih 230) na jednu hrvatsku noć. Ovput su počastili bal ne samo Čučerjani, člani partnerskoga društva iz Hrvatske, nego i dopredsjednik Hrvatske državne samouprave Čaba Horvath. Za pozdravnimi riči načelnika Ferenc Guzmica, lani utemeljeni undanski zbor je otvorio bal s pjesmom iz Hrvatske *Dobar večer, dobri ljudi, gospodari i družina* i sa starom undanskom jačkom *Novo ljeto o duša ...* Mišani korus pelja Sabina Balog, ka je sviračica, solo pjevačica i plesačica undanskoga ansambla. Tamburaški orkestar je razveselio publiku s gradišćanskimi ter hrvatskimi notami, a najatrak-

tivniji su bili tancoši ki su ovom prilikom izveli koreografiju Alena Šuškovića, pod naslovom *Zagorje*. Organizatori i ovim putem zahvaljuju sponzorom za brojne tombole ke su zašle, naravno, do zadnjega kusića na dobro mjesto. Prez sumlje rečeno, Undancem je od zdavna favoritna grupa Pinkica, ka je i na ovoj zabavi zagrijala nazočne i dobila brojna priznanja i pohvalne riči još i od hrvatskih gostov. Kako je rekla Tereza Kiš, jedna od glavnih organizatorov, peljač folklorne grupe Štefan Kolosar je jako falio jur pri organizaciji ovoga bala, pak tako i na samom veselju kot i svaki tajedan, na proba. „*Sami vježbamo, ča je dost teško u manjkanju peljača, no najbolje je to da pri nas u grupi svaki rado ima ovo djelati. Mi za sve moremo biti zahvalni našem Pištiju i za njega ćemo učiniti sve da on bude gizdav na nas!*“ su zvučale riči mlade tancoške, a u tom se slazu s njom svi kotrigi grupe ter, naravno, čim prlje domom čekaju, u zdravlju ter veselju dirigenta Društva.

-Tiho-

Domaći korus je otvorio bal s pjesmom iz Hrvatske „Dobar večer, dobri ljudi“

Granični prijelazi

Zbog radova na graničnom prijelazu Breme i njemu prilaznih putova koji su otpočeli 1. veljače, putnici do 30. rujna ove godine moraju računati na ograničenja u prijelazu mađarsko-hrvatskoga graničnog prijelaza Breme.

Radovi su započeli 14. veljače, a po planovima oni će biti završeni za sedam mjeseci. Za to vrijeme promet će biti osiguran kao i do sada 24 sata dnevno, ali putnici trebaju računati kako će zbog radova vozni traci vjerojatno biti suženi, vozit će se samo jednim

trakom, što će povećati vrijeme čekanja pri prijelazu granice. U tom slučaju granična služba preporučuje da se koriste graničnim prijelazima Udvar i Saboč (Drávaszabolcs). I na graničnim prijelazima prema Srbiji od 1. ožujka kod Aljmaša (Bácsalmás), te od 1. kolovoza od 30. studenoga kod Tiszaszigeta, u navedenom razdoblju teku radovi, pa će se promet prekinuti. Promet se s prijelaza Aljmaša usmjerava u tom razdoblju na granični prijelaz Santovo, a sa Tiszaszigeta na granični prijelaz Riska (Röszke).

HRVATSKI glasnik

Godina XVI, broj 7

16. veljače 2006.

cijena 80 Ft

Foto: Ákos Kollár

Maturalna vrpca

IZ SADRŽAJA:

„Glasnikov tjedan” str. 2 – Pripreme za prvu ovogodišnju skupštinu HDS-a str. 3 – Predstavnici Vijeća nacionalnih manjina grada Zagreba u Budimpešti str. 4 – Tražimo što nas spaja str. 5 – Mali jezik, veliko poštovanje str. 6 Predstojeće zadaće i potpore str. 7 – Časopis Ceste i mostovi str. 8 – Prisička pjesmarica u tiskari str. 9 – Društvo Hrvatica Zalske županije str. 10 – Povijesni trenuci u Mohaču str. 11 – Predaja maturalnih vrpca u pečuškoj hrvatskoj gimnaziji str. 12 – Čudo od djeteta str. 13 – Veseli Podravci str. 14 – U spomen – Josip Romac str. 15

Prelo – društveno-kulturni događaji ili plesačnice bez identiteta?

Vraćanje izvorima

Kako se približavamo pokladama, tradicionalne pokladne zabave, prela i balovi u Bačkoj u punom su zamahu, sve učestalije i veselije. Tako su potkraj prošloga tjedna priređena racka i bunjevačka prela u Bačinu i Aljmašu, a iduće subote održavaju se u Čikeriji, Gari i na Vancagi u Baji. Najljepša tradicija bačkih Hrvata koja se potkraj 19. stoljeća – po uzoru na Veliko prelo u Subotici, održano 2. veljače 1879. godine u organizaciji Pučke kasine 1878 – proširila po našim bunjevačkim i šokačkim naseljima, posljednjih godina doživljava svoju obnovu, vraćanje izvorima. Čini se da je masovnim plesačnicama bez samobitnosti, identiteta, koje su svoj procvat doživljavale tijekom 80-ih godina, došao kraj. To su bila prela, doduše, tada još „zajednička“, pa se sviralo sve i svašta, bila su i masovna i vesela, ali nekako je nedostajala ona izvorna nit, a to je društveni događaj godine, radost okupljanja, revija nošnje, koja po tradiciji mora biti prožeta nacionalnim nabojem i ponosom. Kako je bilo nekada u Subotici, a zatim i po svim većim i manjim naseljima u Bačkoj, najbolje nam je opjevao Nikola Kujundžić u prvoj i najpoznatijoj preljskoj pjesmi „Na Veliko prelo“, koja je uglazbljena, a pjeva se i štuje kao bunjevačka himna. Po njemu je prelo kada „kolo igra, tamburica svira“, „veseli se“, „svilu nosi“, „kolo igra, svaki mu se divi“, jer konačno „Prelo kupi, nek se svako divi,/ Nek se znade da Bunjevac živi“. Nek se znade! Evo, čim su prevladala bunjevačka, racka i šokačka obilježja, ove su zabave dobile na svome značaju. Nazočnost uzvanika, i naših domaćih i onih iz matične domovine, još je više uveličala njihovo značenje. Uljepšana prigodnim programima, izvornom nošnjom, nadahnutim govorima, prela uistinu pridonose buđenju i jačanju nacionalne svijesti. Jer, ne zaboravimo, okupljanje svih slojeva društva bio je jedan od glavnih ciljeva ove manifestacije. U tom duhu posljednje tri godine organizirana su i velika prela u Baji, koja su iz godine u godinu sve uspješnija. Sve je više ljudi iz Baje i okolnih naselja, a pozivanjem u goste glasovitih izvođača kao što su Krunoslav Kićo Slabinac, Slavonske lole, Miroslav Škoro i ove godine Zvonko Bogdan, pokazala su da u bačkih Hrvata jača osjećaj nacionalne pripadnosti kao nikada do sada. Ono što nama u Bačkoj još uvijek nedostaje, a što prije, pa još i poslije Drugoga svjetskog rata nije nedostajalo, to su naši orkestri, naši tamburaši. Neke regije u tome prednjače, pa i nama susjedna Baranja, čiji orkestri, iako ni njih nema mnogo, redovito i s velikim uspjehom sviraju na našim zabavama. Vjerujemo da će i na tome polju kad-tad sve doći na svoje mjesto, a prela će ostati i nadalje društveno-kulturni događaji i čuvari nacionalnog identiteta.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Već neko vrijeme razmišljam kako nasloviti glasnikov uvodnik, mala sedmica, moja sedmica, naša sedmica, koji bi bio onaj naslov koji bi bio zvučan, lako pamtljiv. Pokušajmo s „Glasnikovim tjednom“, kao uvodnikom u kojem ćemo, poštovani čitatelji, i nadalje kao i do sada iz našeg motrišta pisati o događajima koji su obilježili tjedan iza nas. Osvrnemo li se na trenutak unazad, onda smo svjedoci nemira, demonstracija i vjerskih nesnošljivosti koje su izazvane karikaturama proroka Muhameda u europskim listovima. Europa još jednom postaje poprište na kojem se susreću velike sile, ideologije, razmišljanja, i svjetonazori, a prije svega gospodarski i politički interesi. Međunarodni savez novinara smatra kako se Europska unija svojim pravilima ne treba miješati u slobodu tiska i rada novinara. Danas u globaliziranome svijetu odgovornost medija temelji se na svijesti o tome na koji način informacija može djelovati na primatelja. Potkraj tjedna održana je radna sjednica Predsjedništva HDS-a na kojoj su utvrđene točke dnevnoga reda sjednice Skupštine HDS-a. Na koncu ovoga tjedna i Savez Hrvata održava sjednicu Predsjedništva. Predsjedništvo HDS-a u trećoj točki dnevnoga reda raspravljalo je o pripremama za lokalne i manjinske izbore, odnosno o iskustvima pripreme, izbornoj strategiji, prijedlozima za novi ustroj i sastav Skupštine HDS-a. Predlaže se kako bi bilo optimalno da „glavni ovjerovitelji kandidata

za hrvatske samouprave budu čelnici registriranih regija Saveza Hrvata u Mađarskoj jer bi tada Hrvati u Mađarskoj imali samo jednu zemaljsku listu. U nekoj drugoj kombinaciji postoji mogućnost (a to je istodobno i opasnost) da dođe do markantne regionalne i političke podijeljenosti među hrvatskim etničkim skupinama, odnosno da u Skupštini HDS-a budu zastupljeni kandidati samo jedne državne liste ili kandidati onih registriranih udruga koje se do sada nisu isticale u promicanju hrvatskih interesa u Mađarskoj“. U prijedlogu dalje stoji „stoga i predlažemo jednu državnu listu. Na čelu liste bi morali biti našem pučanstvu poznate osobe, odnosno one koje predviđamo za najviše čelništvo HDS-a“.

Sugerirano je i voditeljima hrvatskih medija u Mađarskoj da prigodom izrade svoje uređivačke politike i strategije poštuju opća načela neovisnog novinarstva i posvete veću pozornost manjinskim izborima.

Za mene osobno događaj tjedna bila je predaja maturalnih vrpca u pečuškoj hrvatskoj gimnaziji. Gledajući maturante i godinu dana njihove mlađe kolege, učenike 11. razreda, pedesetak mladića i djevojaka, cvijet hrvatske mladeži u Mađarskoj, još jednom sam se nadahnula na izvorima duha i mladosti te shvatila da budućnost leži na njima, a sigurna sam, poznavajući ih, da će je oni znati živjeti kao Hrvati, već na sljedećim izborima.

Branka Pavić Blažetin

Ples učenika 11. razreda pečuške hrvatske gimnazije

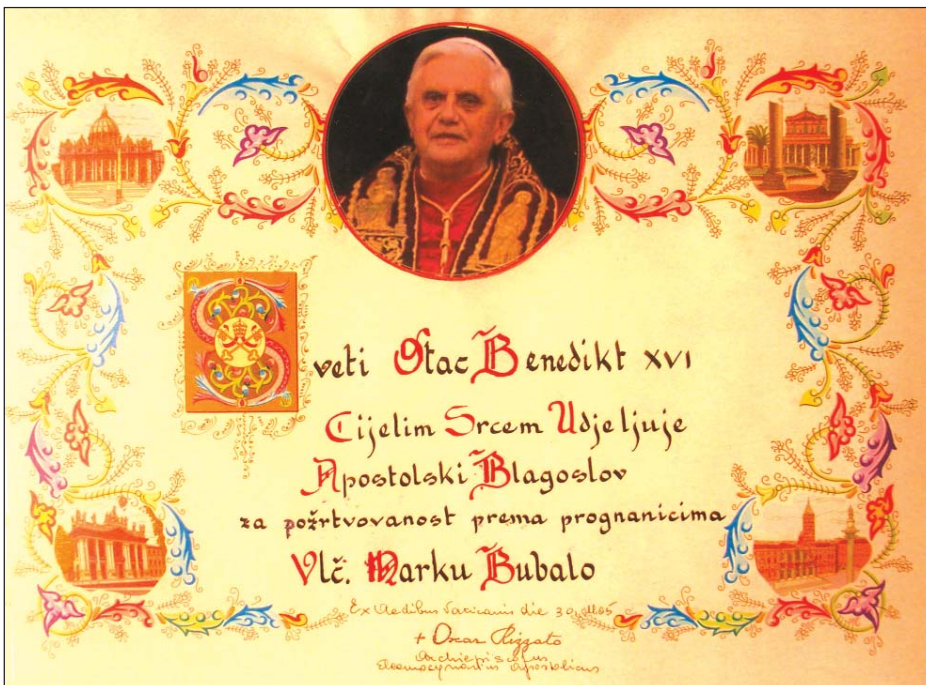

Zbogom, Marija!

Nakon povratka iz bolnice, poslije duljeg bolovanja, čitajući Hrvatski glasnik, saznala sam žalosnu vijest da nas je Marija Čepelsiget Zorinac ostavila. Tražim riječi kojima sam željna i dužna izraziti čast i poštenje, a ne u posljednjem redu svoju hvalu na pomoći koju mi je pokojnica neprekidno, objuče pružala pri mojim tegobama i tragedijama. Marija, kao čovjek čvrsta karaktera, umjela je, po svom uvjerenju, dosljedno i svjesno uzdignuti, ako treba i ukoriti čovjeka. To je činila uvijek otvoreno, smjelo u lice dotične osobe. I od toga joj je bila plemenitija osobina da se nikada nije ustručavala priznati svoje greške, kada je slučajno nepotrebno sudila ili osudila koga. Prativši Glasnikove članke, ne mogu da ne pišem o svojim dojmovima. Mogla sam preživjeti

i pratiti događaje, pa i riječi pokojnice, umalo svaki tren zadnjih tjedana njezina života. Na konačnom rastanku, pokraj groba istaknut je Marijin plodni i plemeniti rad, trnoviti životni put. Ona mi jednom reče: Premda sam pretrpjela i preživjela ubode, ipak se nisam osvrnula na putu, već hodala prema svojim ciljevima. U članku „U spomen Mariji Čepelsiget Zorinac” bilo je vjerno i dostojanstveno prikazano kako su poštovatelji, ne samo nazočnošću nego i iskrenim riječima umjeli izraziti svoje osjećaje i misli, time i vjernost časnoj pokojnici. Marija je tijekom svojega plodnog života bila dobitnik raznih odličja, no smatram da je najveće odlikovanje bilo dodijeljeno prilikom oprostaja: nazočnost poštovatelja, bivših suradnika i učenika. Ova izvanredna ličnost znanstvenik će ostati u sjećanju svih Hrvata u Mađarskoj. Želim ti, Marija, da počivaš u miru vjekovječnosti! Ostat ćeš i u mom sjećanju.

Klara Sekereš

Ovu fotografiju je Uredništvu Hrvatskoga glasnika poslao velečasni Marko Bubalo iz Tordinaca, koji je nedavno boravio u Rimu i vratio se kući s visokim priznanjem Svetoga Oca Benedikta XVI.

U spomen

Josip Romac (1932. – 2006.)

Dana 5. veljače u 74. godini života preminuo je Josip Romac. Rodio se 1932. godine u Aljmašu u bunjevačkoj obitelji. Osnovnu je školu završio u rodnome mjestu, a učiteljsku školu u Pečuhu i Budimpešti. Kao mlad pedagog radio je dugi niz godina u našim hrvatskim naseljima u Bačkoj: Bačkim Vinogradima i Sentivanu. Godine 1970. s obitelji se seli u Budimpeštu, gdje se zapošljava u Hrvatsko-srpskoj školi kao nastavnik biologije i zemljopisa. Diplomom profesora stekao je na budimpeštanskom sveučilištu. Od sredine sedamdesetih godina pa do svoga odlaska u mirovinu obnašao je dužnost ravnatelja osnovnoškolskog učeničkog doma na Trgu ruža. Nakon umirovljenja aktivan je u političkom životu Hrvata u Budimpešti, bio je i na čelu Hrvatske manjinske samouprave II. okruga. Pokop Josipa Romca bit će 21. veljače na Novome javnom groblju (Új Köztemető) u Kőbányi (X. okrug) u 11 sati.

SALANTA – 4. veljače u Salanti je priređen dobrotvorni bal Roditeljske zajednice i djelatnika salantskoga narodnosnog vrtića. U seoskom domu kulture okupilo se mnoštvo posjetitelja, roditelja i djece koji su se družili do kasnih sati. Danas salantski vrtić pohađa 70-ak polaznika; djeluju u tri skupine u kojima se odvija predškolski odgoj, a po programu za narodnosne vrtiće, i na hrvatskom jeziku.

ZAGREB – Nedavno je izaslanik francuskoga predsjednika i dopredsjednik Francuskoga nogometnog saveza Michel Platini predsjedniku Hrvatskoga nogometnog saveza Vlatku Markoviću uručio odličje Viteza nacionalnog reda kojim ga je za osobite zasluge odlikovao francuski predsjednik Jacques Chirac.

DOLNJAK U BAJI – **Dovršen elektronski udžbenik hrvatskoga jezika** – Dovršetak posljednje lekcije, ovih će dana bit okončan elektronski udžbenik hrvatskoga jezika koji je potporom europskog natjecanja izrađen u Općemu prosvjetnom središtu na Dolnjaku u Baji – kazala nam je uz ostalo ravnateljica Angela Šokac Marković, ujedno voditeljica projekta. Kako dodaje, predstoji još samo lektoriranje, a zatim će udžbenik biti dostupan široj javnosti na školskoj web-stranici. Sada se škola, kao jedan od domaćina, priprema za priređivanje već tradicionalnoga bajskog Školskog tjedna, a učenici hrvatske skupine za natjecanje iz hrvatskoga jezika koje će se već po običaju prirediti na Vancagi. Isto tako Plesna skupina i pjevački zbor donjogradske škole pripremaju se za Županijsku narodnosnu smotru, u okviru koje će nastupiti na susretu hrvatskih plesnih skupina koji će se održati 17. ožujka u Gari, te na susretu pjevačkih zborova, tamburaša i solista 28. travnja u Santovu.

GARA – **Bunjevačko i muško prelo** – Hrvatska manjinska samouprava i garski dom kulture u subotu, 18. veljače, priređuju Bunjevačko prelo, koje će se uprirediti u mjesnom domu kulture s početkom u 19 sati – kazao nam je predsjednik samouprave Stipan Krekić pozivajući sve zainteresirane na ovu tradicionalnu zabavu. Goste će obavljati TS „Zlatni zvuci” (Bereg – Sombor) i domaći tamburaši s imenom „Bačka”. Obavijesti o prelu možete dobiti od ravnatelja doma kulture Stipana Šibalina na telefonu 79/456-066 ili 06-70-316 6602.

Kako saznajemo, jedinstveno Muško prelo uz neizostavni ovčji paprikaš priredit će se u subotu, 4. ožujka (a ne 3. ožujka kako je nehotičnom pogreškom objavljeno u našem tjedniku), a svira TS „Bačka”.

Veseli Podravci

ČIKERIJA – Bunjevačko prelo – Hrvatska manjinska samouprava sela Čikerije i KUD „Rokoko“ priređuju Bunjevačko prelo koje će se održati u subotu, 18. veljače 2006. godine od 19 sati u mjesnom domu kulture. U programu nastupaju KUD „MLADOST“ iz Vođinaca (Hrvatska), mjesni KUD „Rokoko“ i Orkestar „Orašje“ iz Vršende, koji će zabavljati goste u nastavku večeri – izvjestio nas je ukratko predsjednik samouprave Miloš Marko Pijuković. Kako saznajemo, osim uzvanika iz Mađarske očekuju i goste iz matične domovine, te susjedne Vojvodine, među njima predstavnike prijateljskih Vođinaca, generalnoga konzula Republike Hrvatske u Subotici Davora Vidiša i dogradonačelnika Subotice Petra Kuntića.

SANTOVO – Prijateljski rukometni susret – Nakon što je nedavno obilježena 10. godišnjica, suradnja Općine Petrijevci i Hrvatske samouprave sela Santova uskoro će biti obogaćena novim sadržajem. Dosadašnja uspješna kulturna, vjerska, školska i športska suradnja bit će obogaćena još jednim športskim sadržajem: povezivanjem rukometnih klubova dvaju naselja. Tako će u subotu, 18. veljače, u Santovu biti upriličen prijateljski rukometni susret Santovo – Petrijevci, koji se priređuje u suradnji santovačke Športske udruge Bačka i Hrvatske samouprave sela Santova. Susret muških ekipa održat će se u 11.30, a ženskih ekipa u 13.15 sati u mjesnoj športskoj dvorani. Uzvratni susret priredit će se tijekom proljeća u Petrijevcima.

SANTOVO – Pokladni balovi hrvatskog vrtića i škole – Tradicionalni pokladni bal u santovačkome hrvatskom vrtiću priredit će se u četvrtak, 16. veljače, u prijepodnevnim satima. Hrvatska škola pokladnu zabavu priređuje u ponedjeljak, 20. veljače, s početkom u 15 sati u mjesnoj gostionici, a uz tradicionalne maškare okupljene će zabavljati Orkestar „Čabar“ iz Baje.

VANCAGA – Bunjevačko prelo – I ove godine, u organizaciji Općega prosvjetnog središta, u subotu, 18. veljače, u 19 sati na Vancagi se priređuje Bunjevačko prelo. Na balu sviraju orkestri „Veseli Udvarci“ i bajski „Čabar“. Nakon prvog nastupa na Velikom prelu u Baji, u prigodnome kulturnom programu predstavlja se nedavno utemeljena folklorna skupina „Bunjevačka zlatna grana“, koja okuplja bunjevačke Hrvatice iz Baje.

Šeljinska Hrvatska manjinska samouprava ove je godine jedanaesti put organizirala svoj već tradicionalni Hrvatski bal koji je okupio dvjestotinjak gostiju u tamošnjemu Draškovićevu dvorcu. Da se Podravci vole veseliti, svi mi dobro znamo; da njihov plesni podij ni jednoga trenutka nije prazan bez obzira tko udara u žice, uvjerali smo se i ovoga puta. Mnogobrojni posjetitelji i gosti već se godinama susreću u Šeljinu i uživaju u dobroj hrani i dobrom raspoloženju koje po pravilu traje do ranih jutarnjih sati i završava se onom poznatom *Idem kući pjevajući*.

Predsjednik šeljinske Hrvatske samouprave Đuso Dudaš pozdravio je u ime organizatora sve goste, a među njima i izaslanstvo prijateljskog naselja Grubišnog Polja, a goste bala uz njega je pozdravio i generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić. Balu je nazočio, što je već tradicija, i šeljinski gradonačelnik Gyula Förster sa suprugom i sa svojim prijateljima. Napomenimo za čitatelje našega tjednika kako je gosp. Förster Hrvat iz

Podravine. Planirani nastup folklorša iz Barče ovoga je puta na žalost izostao, ali su sve to nadoknadili svojom svirkom dečki na čelu s Ladislavom Kovačevićem, tamburaši Orkestra Orašje iz Vršende koji su prvi put svirali na šeljinskom balu.

Obilna večera djelo je izvrsnih kuharica i brige ugostitelja Šandora Matorica, divljač u umaku s okruglicama od kruha, janjetina marinirana u bijelom luku sa zapečenim grahom i krumpirima, neizostavna gibanica s makom i orasima te za one koji se nisu predali do „sitnih“ jutarnjih sati, okrepljujuća podravska juha.

Za tombolu su se pobrinuli mnogobrojni pokrovitelji i pomagači šeljinskog bala. Bilo je tu svega i svačega od čokolada, mandarina, tanjura, poklon-paketa, televizora, slika, pravih umjetničkih djela, do glavne nagrade koja je pripala sretnom dobitniku Ivanu Sigečanu i njegovoj supruzi, a to je dar Hrvatske državne samouprave, tjedan dana boravka na hrvatskome moru, u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Vlašićima na otoku Pagu.

bpb

Joso Sigečan osvojio je glavnu nagradu Hrvatskog bala u Šeljinu

Aktualno

Pripreme za prvu ovogodišnju skupštinu HDS-a

Dana 10. veljače održana je sjednica Predsjedništva HDS-a, u sklopu priprema za skupštinu HDS-a koja će biti održana 25. veljače. Mijo Karagić, predsjednik HDS-a, upoznao je nazočne s boravkom premijera Sanadera i hrvatske Vlade 26. siječnja u Budimpešti i s tijekom sjednice dviju vlada. Prva točka dnevnoga reda „Bitne promjene u izmijenjenom Zakonu o nacionalnim i etničkim manjinama, odnosno promjenama manjinskog zakona” prihvaćena je jednoglasno kao i druga točka „Manjinski zakoni u Republici Hrvatskoj” čiji se referenti, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Stanko Nick i generalni konzul Ivan Bandić, očekuju i na sjednici Skupštine. Najveća rasprava razvila se oko treće točke dnevnoga reda „Pripreme za lokalne i manjinske izbore, odnosno iskustva priprema, izborna strategija”. Zbrojeni su rezultati Foruma koji su u organizaciji HDS-a održani po našim regijama, sastavljen je materijal koji će biti podastri članovima Skupštine, a sadrži razmišljanja kako i na koji način pristupiti izborima za manjinske samouprave, na način koji će biti najkorisniji za hrvatsku zajednicu u Mađarskoj. Predsjednik HDS-a Mijo Karagić je naglasio kako je i nadalje potrebno sačuvati političko jedinstvo Hrvata u Mađarskoj i pokušati oformiti odbor koji bi razgovarao s ljudima na terenu te

pokušao stvoriti uvjete u kojima će se iznaći optimalne zamisli. Zaključeno je kako je potrebno jedinstvo u predizbornoj kampanji te da jedino krovna civilna organizacija i poklanjanje povjerenja njoj može biti jamac kako će se izbori odvijati u korist svih Hrvata u Mađarskoj.

Predsjednica Odbora za gospodarstvo, financije i nadzor Marija Pilšić podastrla je Financijsko izvješće HDS-a za 2005. i Plan proračuna HDS-a za 2006. godinu. Uz primjedbe predsjednice Odbora za kulturu, društvena i vjerska pitanja, mladež i šport Ružice Kertes izvješća su prihvaćena. Na uvid su dana i Financijska izvješća o radu santovačke hrvatske škole i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj za 2005. godinu. Među točkom Ostalo bila su dva pitanja: Plan rada Zavičaja d.o.o. i Plan rada Hrvatskoga glasnika. Ravnatelj Zavičaja nije bio nazočan, stoga se o prvom pitanju nije raspravljalo. Plan rada našega tjednika za 2006. godinu podnijela je njegova glavna urednica s nizom usmenih prijedloga i nadopuna, a on je dopunjen primjedbama ravnatelja Croatica Kht-a i člana Predsjedništva HDS-a, dopredsjednika Čabe Horvatha. Zaključeno je kako je potrebno naći dodatna financijska sredstva kako bi se omogućilo nesmetano funkcioniranje hrvatskoga tjednika i tako se pokušao njegov nivo zadržati bar na dosadašnjoj razini. *bpb*

Izborni kutak (3)

Izbor regionalnih (županijskih i glavnogradskih) manjinskih zastupnika

Osim već postojećih mjesnih i državnih, te glavnogradske, najveća je promjena izbornog zakona uvođenje regionalnih (županijskih) manjinskih samouprava, čime se ispunjava dugogodišnja priznana. S jedne strane, do sada je sve iznad mjesne razine bilo u djelokrugu državnih manjinskih samouprava, a s druge strane, manjine će dobiti dugo godina priželjkivano zastupništvo na županijskoj razini. Na taj način uz srednju razinu, dobit ćemo i novu raspodjelu djelokruga, zadaća i obveza.

Na izborima za županijske samouprave mogu birati i biti birani (kao što je i kod državne manjinske samouprave) samo članovi mjesnih manjinskih samouprava (dalje elektori). Izbori za regionalne manjinske samouprave raspisuju se samo ako u danj županiji odnosno glavnome gradu ima barem deset mjesnih odnosno okružnih manjinskih samouprava. Bira se devet zastupnika, čiji mandat traje do idućih izbora. Liste za županijske odnosno glavnogradske samouprave postavljati mogu samo udruge koje imaju najmanje deset posto kandidata među izabranim zastupnicima manjinskih samouprava. U kandidate se ubrajaju samostalni kandidati i omjerno zajednički. Ne ubrajaju se međutim kandidati koji su postavljeni na zajedničkoj listi. One udruge koje su na mjesnim manjinskim izborima barem deset posto kandidata postavile zajednički, mogu pokrenuti zajedničku listu. Izbori se mogu održati ako na postavljenim listama sveukupno ima najmanje devet kandidata. Elektor može glasovati samo za jednu listu. Budući da kandidirati mogu samo manjinske udruge postavljanjem svojih lista, i to samostalno ili zajednički, nešto je složenije ustanoviti i broj mandata, koji se stječu omjerno prema broju dobivenih glasova. Prema posebnoj metodi, treba sastaviti jednu tabelu, a ispod svake liste red brojeva, u kojemu je prvi broj-broj ukupno dobivenih glasova, zatim polovina, trećina, četvrtina i tako redom. U svakom stupcu može biti onoliko brojeva, koliko je kandidata na pojedinoj listi. Prema tome mandati se raspodjeljuju tako da se potraži najveći broj i toj listi dodijeli jedan mandat. Zatim drugi najveći, i tako redom dok se ne podijele svi mandati (u ovom slučaju, kao što smo rekli, devet zastupničkih mjesta). Ako se nađe dva jednaka broja, mandat dobiva ona lista koja je već osvojila mandat, ili koja je osvojila više mandata, konačno pak ona koja je pri ždrijebu dobila manji redni broj. Kandidati koji su na listama, mandat dobivaju po redosljedju kojim su na listi. Ako dođe do ukinuća mandata nekog od zastupnika županijske ili glavnogradske samouprave, njegovo mjesto zauzima sljedeći kandidat, prethodno imenovani na listi dotične udruge, a u nedostatku takvoga sljedeći po redu s liste. Ako na listi nema više kandidata, mandat ostaje nepopunjen. Ako se broj zastupnika smanji na manje od pet, ako se zastupničko vijeće ukine ili se samo raspusti, raspisuju se međuvremeni izbori.

Pripremio: S. B.

BUDIMPEŠTA – Mađarski je parlament 30. siječnja modificirao zakon o radiju i televiziji. Po toj odluci još na godinu dana se produžuje za Mađarski radio emitiranje programa na tzv. istočnoj frekvenciji na ultrakratkom valu, na kojim se frekvencijama emitiraju i emisije pripadnika nacionalnih manjina. Po modificiranom zakonu o radiju i televiziji od tri frekvencije koje su u uporabi, dvjema će se moći koristiti najduže tri, a treća maksimalno 11 godina. Radi se o valnim duljinama od 66,0 – 73,0 MHz i 87,5 – 108,0 Mhz. Problemi emitiranja manjinskih programa na javnome mediju dobili su odgodu od godine dana, u kojem bi se vremenu trebao riješiti taj gorući problem i pronaći najbolje rješenje za manjinske radijske emisije.

ŠOMOĐSKA ŽUPANIJA – Od 334 tisuće žitelja u toj županiji njih 12% izjasnilo se da pripadaju nekoj manjinskoj skupini. Kako je za regionalni tisak izjavio predsjednik županijske skupštine István Gyenesei, županija na razne načine pruža potporu manjinama za očuvanje manjinske kulture i tradicija. Za to je dobar primjer pružanje potpore mjesnim samoupravama preko Savjeta za regionalni razvoj koji je uputio sredstva za izgradnju internetske mreže u Suljoku, naselju u kojem žive pripadnici njemačke zajednice, odnosno sredstva za podravska hrvatska naselja. Tako je Potonja dobila potporu za izgradnju svlačionice na nogometnom igralištu, Brlobaš sredstva za prilagodbu doma kulture, a Lukovišće pomoć za skorašnji popravak okružne osnovne škole.

SUMARTON – Mješoviti pjevački zbor KUD-a Sumarton priprema proslavu „Lekovnog četrtka“ na Kamanovim goricama. Po starodrevnom običaju muškarci toga dana ne smiju ići u vinograd, inače će biti skinuti na golo i svezani za drvo, ali sada im je već dopušteno da kuhaju ženama i toče im čaše.

ČAKOVEC – Tradicionalni međunarodni Međimurski fašnik priređuje se 25. i 26. veljače, na kojem će sudjelovati maškare iz raznih zemalja. Turistička zajednica grada ove je godine odlučila nagraditi najljepše i najizvornije sudionike. Na fašnički ophod pozvani su i članovi Kaniškoga mješovitog zbora.

Predstavnici Vijeća nacionalnih manjina grada Zagreba u Budimpešti

Kako nas je prethodno informirao glavni tajnik Vijeća mađarske nacionalne manjine grada Zagreba, inače predvodnik desetčlanog izaslanstva Péter Szekeres, na poticaj Predsjedništva koordinacijskog tijela Vijeća nacionalnih manjina grada Zagreba, predsjednici i predstavnici narečenoga vijeća 31. siječnja u popodnevnim satima u središnjici HDS-a susreli su se s predsjednicima i zastupnicima budimpeštanskih manjinskih samouprava. Članove zagrebačkog izaslanstva te predjednika HDS-a dr. Miju Karagića, suradnika Vladina ureda za nacionalne i etničke manjine Martina Išpanovića i predstavnike manjinskih samouprava grada Budimpešte pozdravio je predsjednik Hrvatske samouprave glavnoga grada Stipan Vujić. On je dao kratak pregled o manjinskim izborima od 1994. godine nadalje, o modifikaciji mađarskoga Manjinskog zakona, najnovijeg Izbornog zakona i zadaćama oko

mačke, talijanske, ukrajinske i židovske zajednice. Zagrepčani zapravo kane uspostaviti uzajamnu suradnju sa susjednim zemljama, odnosno glavnogradskim samoupravama, a u tome kontekstu Mađarska je prvi izbor, s obzirom da je mađarski manjinski predstavnički model u nekoj mjeri poslužio za temelj hrvatskog Zakona o manjinama.

Dio gostiju iz Zagreba i njihovih domaćina

čuvanja samosvijesti, materinske riječi, hrvatske kulturne baštine i ostvarenja kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj.

U ime izaslanstva predsjednik Predsjedništva koordinacijskog tijela Vijeća nacionalnih manjina grada Zagreba, ujedno i predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine David D. Orlović, zahvalivši na mogućnosti skupnoga susreta, predstavio je članove izaslanstva, predsjednike: dr. Luigja Daku (albanske), Darka Šonca (slovenske), Anastasa Odžaklieskog (makedonske), Veselina Simovića (crnogorske), Jaromila Kubičeka (češke), Josipa Attilu Thesa (mađarske), te predstavnike: Zlatka Jevaka (slovačke), Raška Ivanova (bugarske) nacionalne manjine.

Iz uvodnika gosp. Orlovića smo saznali da u Zagrebu već dvije godine djeluje devet gradskih manjinskih vijeća, odnosno šest nacionalno-manjinskih predstavnika. Osim toga djeluje vijeće bošnjačke, romske, nje-

Tijekom prijepodneva izaslanstvo je primio pročelnik Odjela za međunarodne odnose Ureda načelnika grada Budimpešte Zoltán Túróczi. Uzajamno je prihvaćeno da Budimpešta u svoj postojeći sporazum o suradnji sa Zagrebom konkretno uključi i projekte za neposrednu suradnju manjina dvaju gradova.

Na Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Budimpešti veleposlanik dr. Stanko Nick ih je informirao o izmjenama mađarskog Zakona o manjinama. Na primjeru uzajamne suradnje koja je uspostavljena s budimpeštanskom srpskom samoupravom predstavnici izaslanstva vjeruju da takve mogućnosti postoje i s drugim manjinskim partnerima. Iznosena je spremnost da se sličan sastanak radi razmjene iskustava i mišljenja za predstavnike budimpeštanskih samouprava ubuduće organizira i u Zagrebu.

M. D.

Pozor svima! Rado bismo se družili preko pisama sa svojim vršnjacima iz raznih mjesta! Može obično, a i e-mail pismo! Tko si ti? Čime se baviš? Imaš li hobi ili omiljenu igru na kompiću? Kakvu glazbu slušaš? Sve nas zanima! Izaberi nekog od nas i uputi pismo, mi ćemo brzo odgovoriti.

*Osmi razred, gore slijeva: Ladislav Šurdi, Arpad Lakatoš, Ana Juhas
Dolje slijeva: Renata Lakatoš, Marijana Juhas, Dijana Kovači*

Mi smo učenici osmog razreda u Fičehazu. Možeš nas pogledati na fotografiji.

Gore slijeva:

Ladislav Šurdi 8835 Fityeház, Petőfi u. 42. e-mail: pacek.surda@freemail.hu
Obožavam kompjutorske igre Need For Speed. Ne volim učiti, ali voziti se biciklom jako i glupirati se s djecom.

Arpad Lakatoš 8835 Fityeház, Kossuth L. u. 25. Omiljena mi je glazba Ganxta Zoole, Belga, Scooter. Jako sam lijep kada treba učiti, ali na šalu sam uvijek spreman. Kažu da sam ja najveseliji u razredu. Katkad bih mogao postati stroj za smijeh.

Ana Juhas 8835 Fityeház, Kossuth L. u. 31. e-mail: juhasz.anna@citromail.hu
Najviše volim plesati i čitati. Omiljene su mi knjige i filmovi o Harryju Potteru, ali čitam i drugo. Plešemo moderni ples s djevojkama. Omiljena mi je glazba Juanes: La camisa nera. Sakupljam postere, imam ih mnogo u sobi. Po horoskopu sam rak, pa se zna da volim plivati i kupati se.

Donji red slijeva:

Renata Lakatoš
8835 Fityeház, Kossuth L. u. 25.
e-mail: lakatos.reni@freemail.hu
Po horoskopu sam djeвица. Jako volim slušati glazbu. Slušam mnogo izvođača: Tankcsapda, Linkin Park; Green Day, Belga, Arvil Lavigne, Kredenc, Blink 182, Colonija ... Volim igrati nogomet, plesati. Sakupljam postere.

Marijana Juhas 8835 Fityeház, Kossuth L. 79. e-mail: j.marcsaa@freemail.hu
Ja sam vaga u horoskopu, najviša sam u razredu. Kao moje prijateljice, i ja volim nogomet i ples. Omiljene su mi boje crvena i plava. Sakupljam postere. Slušam glazbu raznoliku.

Dijana Kovači 8835 Fityeház, Kossuth L. u. 70. e-mail: dina.k.d@freemail.hu
Najviše volim plesati i ići u disco. U selu je vrlo dobar diskač, gdje se mnogo družimo. Po horoskopskom znaku sam vaga. Sakupljam postere. Volim slušati Juanes: La Camisa Negra, Dj Szatmari

Čudo od djeteta

Ovih se tjedana mnogo govori o jednom od najvećih skladatelja Wolfangu Amadeusu Mozartu, rođenom prije 250 godina. O njegovoj glazbi i životu učite već u osnovnoj školi.

W. A. Mozart rođen je 1756. g. u austrijskome gradu Salzburgu. Njegov je otac bio poznat glazbenik.

Wolfangovu stariju sestru Mariju Anu počeo je otac sa sedam godina učiti svirati na glasoviru. Mali Wolfi, kojemu su bile tri godine, počeo je sam proučavati tonove na glasoviru, a s četiri godine otac ga je podučavao u sviranju lakših klavirskih djela i menueta. Wolfgang je bio pravo čudo od djeteta jer je već s četiri godine počeo ozbiljno svirati glasovir i violinu, a sa šest godina već je i skladao.

Kako je sazrijevaao, sve se više iskazivala njegova nemirna i svojevolljna narav, koja se osjeća i u nekim njegovim djelima.

Oženio se Constancom Weber, i živio u Beču, gdje je skladao i svirao. Umro je vrlo mlad (1791.) u Beču od nepoznate bolesti, a za točno mjesto njegova groba se ne zna.

Vrlo poznata djela su mu „Mala noćna muzika” (serenada), opere Figarov pir, Don Giovanni, Čarobna frula. Skladao je i simfonije, vokalnu i crkvenu glazbu.

O njegovu životu režiran je film Amadeus, a možemo kupiti i čokoladni bombon s njegovim imenom.

Predaja maturálnih vrpce u pečuškoj hrvatskoj gimnaziji

vrpce, one vam mogu biti izvor nove snage ako vas podsjećaju na vaše ciljeve koje ste zacrtali. U životu svakom dođe ovaj trenutak koji ga odvaja od djetinjstva i prenosi u veliki život, a taj prag treba prekoračiti. Sad ste vi na redu i svakom njegova sudbina pada u vlastite ruke.

Ključne riječi pri uspjehu jesu: samostalnost, marljivost, ustrajnost, snalažljivost. (...) U životu je važno znati odakle dolaziš, kamo pripadaš – ni vi nikada nemojte zaboraviti odakle ste krenuli, kamo pripadate, a ni tko vas je doveo do toga praga, budite zahvalni svojim roditeljima i učiteljima.”

Riječima se maturantima obratio i ravnatelj gimnazije Gabor Győrvári te generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Ivan Bandić koji je svakom maturantu pojedinačno predao poklon-paket knjiga, dar Školske knjige iz Zagreba.

Uza svoje maturante, vrpce su na suvratke dobili i razrednik 12. razreda Josip Veriga i odgajateljica Zita Raškova, a da program 11. razreda uspije, pobrinula se njihova razrednica Rita Mađar. I doista je to bila lijepa svečanost ispunjena toplinom i atmosferom kakvom smo navikli biti svjedoci u pečuškoj hrvatskoj školi, a za zabavu i nakon svečanoga programa uz hrvatski ples i pjesmu pobrinuo se orkestar Podravka iz Martinaca. I na kraju, ali ne u posljednjem redu, napomenimo kako je ples trećega razreda uvijek bio Péter Józsa, a ples maturanata Attila Tornácz.

Svečanost predaje maturálnih vrpce jedan je od najdražih školskih svečanosti svake godine u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže od njezina utemeljenja do danas. Tako je to bilo i ove godine kada su Jadranka Ač, Silvestar Balić, Ester Dugalija, Emeše Fabi, Milan Gerdešić, Tamaš Marin Jakab, Žolt Kalmar, Bijanka Kiš, Judita Kubatov, Viktorija Magaši, Elvid Srna, Muradif Šabanović i Andraš Valčak postali bogatiji za maturálnu vrpce koju su im na suvratke prišile njihove godinu dana mlade kolege, učenici 11. razreda. I ne samo da su im prišili maturálnu vrpce već su i njih, a i sve one koji su nazočili svečanosti predaje obradovali programom, plesom i pjesmom, kako to i priliči mladeži njihove dobi. Sve su to uspjeli ostvariti uz pomoć članova Orkestra Tanac i Orkestra Baranja, sadašnjih i bivših učenika pečuške hrvatske škole koji su se te večeri okupili i svirali zajedno samo za pečuške maturante.

Ovim se riječima 11. razred oprostio od svojih prijatelja: „U sklopu našega programa ćemo vam predati maturálne vrpce, simbol zrelosti, koje ćete nositi do mature nad srcima – i nadamo se – u njima.

Vjerojatno je to trenutak kada se i u Vašoj svijesti bude osjećaji odrastanja, strahopoštovanja i odgovornosti. Današnjim danom sve više i više se približavate pragu zrelosti i potom dobivate zadatak da ga uspješno savladate. Poslije današnjeg dana za vas počinju naporna četiri mjeseca s puno učenja, dugih noći nad knjigama, a ponekad će vas sigurno i umor savladati. U najtežim satima bacite pogled na svoje maturálne

Zrnca istine iz maturálne bilježnice

Što ne boli – to nije život, što ne prolazi – to nije sreća.

Mudar čovjek ne kaže sve što misli, ali misli sve što kaže.

Mladost je sretna jer za nju postoji budućnost.

Srce je bogatstvo koje se ne prodaje i ne kupuje, nego poklanja.

Razum nam može reći što trebamo izbjegavati, ali samo nam srce kaže što moramo učiniti.

Čudno je kako je malo potrebno da budemo sretni i još čudnije koliko često nam baš to malo nedostaje.

Sudbina miješa karte – a mi igramo.

Srce je kao staklo: kad ga jednom razbiješ, više ga nećeš sastaviti.

Marljivost je majka dobre sreće.

Jučer sam bio pametan. Stoga sam želio mijenjati svijet. Danas sam mudar. Stoga mijenjam sebe.

Griješiti je ljudski, a opraštati božanski.

Pesimist je onaj čovjek koji od dva zla izabere oba.

Nitko nije tako gluh kao onaj tko ne želi čuti.

Intervju

Tražimo što nas spaja

Sigetski gradonačelnik József Pajzs me je dočekaao u svom uredu na glavnome gradskom trgu, pred čijim je ulazom podignut spomenik hrabrom branitelju Nikoli Šubiću Zrinskom. Povod za razgovor bila je nadolazeća okrugla obljetnica bitke pod Sigetom 1566. g., te uspješna suradnja dvaju zbratimljenih gradova: Sigeta i Slatine u Hrvatskoj. Na zidovima ureda gospodina Pajzsa vidimo niz umjetničkih zahvata, slika i povelja o zajedničkoj povijesti dvaju naroda i sadašnje suradnje koja se odvija na zajedničku korist i obostrano zadovoljstvo.

Razgovor vodio: Đuro Franković

Između Sigeta i Slatine postoji dugogodišnja suradnja. S obzirom na događaje u zadnje vrijeme, o čemu biste mogli podnijeti račun? – pitam gospodina Pajzsa, čija je majka podrijetlom iz pomurskoga hrvatskog Sumartona.

U to se naselje kao mladić rado vraćao i divio zajedništvu i slozi tamošnjih Hrvata, sada mu pak ništa drugo nije preostalo nego da iz novina prati utakmice mjesnoga nogometnog tima.

– Hvala Bogu, ova dobrosusjedska suradnja i prijateljske veze dvaju gradova gaje se unazad već više od jednog desetljeća i stalno se obogaćuju. Raduje me činjenica da su rukovoditelji grada Sigeta sa svojim hrvatskim prijateljima uspostavili čvrste prijateljske veze. Posebice me raduje da smo dobili za partnera Slatinu koja je po veličini ista kao i Siget. Osim kulturne i športske suradnje 2005. g. na natječaju INTERREG IIIA skupa smo četiri mađarska naselja (Šikloš, Barča, Šeljin, Siget), a s druge strane su naši hrvatski prijatelji: Donji Miholjac, Sopje imali zajednički pothvat. Riječ je o natječaju u iznosu od 30-ak milijuna forinti koje je dodijeljeno Sigetu, dokle dobiveni cjelokupni iznos nadilazi 75 milijuna forinti. Za Slatinčane i naše hrvatske prijatelje natječaj u potpunosti nije zadovoljio, naime, slovenski mjerodavni ocjenjivači za njih su predvidjeli i primijenili mnogo jače kriterije nego mađarski ocjenjivači, stoga se postiglo svega toliko. Međutim, unatoč tomu, naš je zajednički posao ipak krenuo. Predvidjeli smo ove godine podignuti spomenik u zbratimljenoj Slatini. O tome smo povelj razgovor u našem poglavarstvu početkom prosinca s rukovoditeljima grada Slatine, a bilo je riječi i o budućnosti. Posebno mi je drago da vodstvo Slatine također smatra važnim nastavak toga ne baš lakoga puta, tj. kroz sustav natječaja doći do sredstava u europskoj zajednici. Dobri su izgledi i za oživljavanje gospodarskih veza. Naš sljedeći natječaj biti će u okviru INTERREG-a: jačanje gospodarske suradnje na malograničnom području, i to ciljano, ide se na jačanje gospodarskih veza, dakako, u okviru dobrosusjedskih, zbratimljenih veza, te već postojeće kulturne i športske suradnje. Čvrsto se nadam da ćemo i u tome nastojanju uspjeti postići mnogo toga.

U svezi s gospodarskom suradnjom konkretno što se želi postići? Povrh toga komu se želi podići spomenik?

– Na uspostavi gospodarske suradnje upravo radimo. Svako naselje samo odlučuje kome će biti povjerena izrada spomenika. U drugoj polovici siječnja u Šiklošu će se na simpoziju susresti čelnici naselja, istodobno će i tematiku odlučiti dana naselja. Slatinčani imaju već konkretnu zamisao, što će u drugoj polovici siječnja i ostvariti. Nadam se, a o tome smo već i povelj razgovor, nakana nam je izrada kipa neke zaslužne povijesne osobe koja se veže za hrvatsku povijest. Glede gospodarskih veza pak smatram važnim navesti da ima bezbroj istovjetnosti u našem partnerstvu. U Mađarskoj su već proradili natječaji u okvirima EZ-a. Slatina i njezino šire područje prije svega je prvenstveno je poljoprivredno, a ja upravo u tome vidim jednu mogućnost za zajednički nastup i djelovanje. U tome smjeru nastoje raditi i stručnjaci s obiju strana. Razmotrit će na koji se način može ojačati položaj poljoprivrednika, koji su nerijetko i prinudeno poduzetnici. Na taj način kanimo proširiti mogućnosti i suradnju u ratarstvu. Smatram da bismo mogli krenuti na način nekakva skupnog djelovanja tipa zadruga, koja se na nekoj razini i razlikuje, tj. ima svoje posebnosti. Ne vidim prepreke, primjerice, da ne bismo mogli skupno nastupiti na nekomu trećem tržištu s ratarskim proizvodima proizvedenima u Sigetu te u Slatini i okolici. Kada je bilo o tome riječi, tada su naši hrvatski prijatelji potakli (jer je i u njih otpočelo skupljanje šumskih biljaka te odavno postoji pčelarstvo i proizvodnja meda) na koji način bi valjalo ujediniti dane pothvate. Sada se nalazimo u onom stadiju kada smo s našim partnerima učinili prvi korak, što bi značilo: zna se koliko stručnjaka trebamo uključiti u izradu i provedbu ovog pothvata. Predstavnik udruge pčelara na zbratimljenim područjima u siječnju ćemo pozvati na dogovor. Naši hrvatski prijatelji osim rečenog vide smisla i u djelomičnom uključivanju u turizam, u ljetovanja na moru, jednako tako i ponudom svojih proizvoda za izvoz, primjerice meda.

S obzirom da ove godine slavimo i obilježavamo 440. obljetnicu bitke pod Sigetom, stoga pretpostavljam da već poznati „Zrinski tjedan” u rujnu, koji obiluje raznim

kulturnim i inim manifestacijama, bit će obilježen i novim priredbama.

– Dapače, ne samo što skupa razmišljamo nego skupa kanimo i nastupati na ovim priredbama. Posebno me raduje da Slatina vjerodostojno i pomno gaji kult Zrinskih. Nema nijedne velike priredbe vezane uz Zrinske da nas ne bi posjetili s područja Slatine. Dolaze raznorazne kulturno-umjetničke udruge, politička izaslanstva, športaši, pa su prije dvije godine predstavnici Ogranka Matice hrvatske u Slatini u sigetskoj tvrđi postavili spomen-ploču s natpisom na dva jezika, hrvatskom i mađarskom, Nikoli Zrinskom, hrvatskom banu i pjesniku. Oni su oduševljeni poznavatelji zavičajne povijesti, imaju divne istraživače koji, upravo kao i njihovi kolege u Sigetu, izdašno i marno se zalažu u gajenju i očuvanju kulta obitelji Zrinskih. Bilo je riječi da bi trebalo izraditi kip Nikoli Šubiću Zrinskom, ali nema dostatno sredstava, te ga postaviti u Slatini. No zaokruženu obljetnicu želimo proslaviti zajedno, pa su nam interesi i ciljevi i u tom pogledu istovjetni. Poznata je činjenica da je Nikola Šubić Zrinski, branitelj Sigeta 1566. g., rodom Hrvat, a bio je i hrvatski ban, te da je u svojoj vojsci imao velik broj i hrvatskih vitezova koji su žrtvovali svoje živote u obrani grada, za očuvanje mađarske države i Europe. S vremenom je Zapadna Europa pomalo zaboravila to junaštvo Zrinskog, pa se u svezi s obljetnicom s pravom nametnulo pitanje izvedbe opere plemenitog Zajca „Nikola Šubić Zrinski”. Uza zalaganje i potporu mađarske i hrvatske države mogla bi biti ova opera uvedena u Sigetu. U tome gradu ove godine svečani govor ne će biti održan samo na mađarskom jeziku, želimo da nas posjeti Stipe Mesić, predsjednik Republike Hrvatske. Želimo da i on sudjeluje ovomu značajnom jubileju, 440. obljetnici bitke, pa da nam održi svečani govor. Zahvalan sam našim prijateljima u Slatini, također i prijateljima u Čakovcu, koji pomažu naša nastojanja i rad.

SERDAHEL – Narodnosna udruga za unapređivanje Pomurja 25. veljače organizira regionalni kulturni festival na kojem će se natjecati učenici, odrasli, kulturne udruge, i to u raznim kategorijama (ples, pjevanje, recitiranje, sviranje) kako bi najuspješniji bili izabrani za županijski gala program.

GORIČAN – To pogranično selo u Hrvatskoj 26. veljače organizira fašničku povorku na koju su pozvani članovi KUD-a Sumarton. Sumartanci će obući romsku narodnu nošnju i odglumit će njihove svatove.

KANIŽA – Hrvatska manjinska samouprava želi pokrenuti tečaj učenja sviranja tamburice, naime, javila su se djeca hrvatskih obitelji da bi to željela. Marija Vargović, predsjednica samouprave, zasada će glazbala posuditi, a budu li djeca ustrajna u svojoj nakani, kupit će ih.

KAPOŠVAR – Aktivnosti Zemaljskoga mađarsko-hrvatskog društva pojačane su i tijekom siječnja, obavijestio je naš tjednik predsjednik društva Marko Kovač iz Kapošvara. Tako je izaslanstvo Društva 14. siječnja boravilo u Belom Manastiru na tradicionalnoj belomanastirskoj svinjokolji u organizaciji Saveza mađarskih udruga u Republici Hrvatskoj. Bila je to prigoda i za razgovor sa saborskim zastupnikom, jednim od predstavnika mađarske manjine u hrvatskom Saboru Jenőom Ádámom. Izaslanstvo Društva na čelu s poduzetnikom Pavom Kuštrom 26. siječnja u Barči je dočekalo veliku skupinu hrvatskih poljoprivrednika iz Bjelovarsko-bilogorske županije, stočara iz Velike Pisanice na čelu s gradonačelnikom Fredijem Palijem, iz Velikoga Trojstva na čelu s gradonačelnikom Ivanom Kovačićem i Sandrovaca na čelu s gradonačelnikom Josipom Dekalićem. Uz pomoć poduzetnika Antuna Skrajčića i Tibora Csúcsa 70-ak stočara iz Hrvatske posjetilo je martinačke stočare, zadržali su se na jednome majuru u neposrednoj blizini Sigeta te posjetili Šikloš i njegovo područje. Zemaljsko društvo mađarsko-hrvatskoga prijateljstva ima i izgrađuje dobre veze između mađarskih naselja te hrvatskih seoskih i gradskih općina u blizini mađarsko-hrvatske granice iz kojih su mnogi ugledni ljudi članovi spomenutoga Društva, kazao nam je Marko Kovač.

Mali jezik, veliko poštovanje

Potkraj siječnja u Jegersegu je završen tečaj hrvatskoga jezika za početnike, a od početka veljače polaznici se pripremaju na sljedeći stupanj.

Trojica najmarljivijih učenika s učiteljem Martinom Lukačem (slijeva Ferenc Herbert, Zoltán Pongrác i Ivan Tupčija, iza njih je učitelj)

Lani me je urednik županijskih novina Josip Mihović informirao da je u županijskom središtu, u jezičnom studiju Sprint-L pokrenut tečaj hrvatskoga jezika.

Početkom rujna 2005. g. Ildikó Szabó, voditeljicu studija, potražili su sadašnji sudionici tečaja da bi željeli učiti hrvatski jezik. Tako je započelo podučavanje hrvatskoga jezika 12. rujna 2005. g. s učiteljem Martinom Lukačem, ravnateljem Osnovne škole „Belvárosi”, koji je rodom iz Serdahela. Od tada se redovito tjedno dva puta održava po tri sata.

G. Lukač se radovao zamolbi, naime, osim kada putuje u svoje rodno selo ili kada u grad stižu neki gosti iz Hrvatske, pa im prevodi, nema prilike razgovarati na hrvatskome jeziku. Tko su osobe koje žele učiti hrvatski u takvu okruženju gdje nema puno doticaja s hrvatskim sadržajima? Saznala sam to kada sam ih posjetila na tečaju i porazgovarala s njima na hrvatskome jeziku. Lijepo smo se sporazumjeli i o svemu su me informirali što me je interesiralo.

Ima li među osoba hrvatskog podrijetla? Samo njih dvoje. Estera Sabo podrijetlom iz Petribe i Ivan Tupčija iz Bačina, međutim, i oni su krenuli s vrlo malim predznanjem.

G. Tupčija stanuje u Gelenházi (blizu Jegersega) i radi kao inženjer u MOL-ovu dioničkom društvu. O tečaju je čitao u županijskim novinama, i javio se. MOL i INA su u sve tješnoj vezi i možda će mu u budućnosti dobro doći znanje hrvatskoga jezika, uostalom on kao dijete nešto je i znao hrvatski, no u školi nikad ga nije učio. S obitelji svako ljeto putuje na Jadransko more, gdje također nije naodmet znanje hrvatskoga jezika.

Tečaj je potaknuo Ferenc Herbert, vlasnik d.o.o. TANEP. Motivirao ga je biznis, osnovao je u Hrvatskoj dioničko društvo Madrija, koje se bavi izgradnjom. Kupio je gradilište u Novom Vinodolskom, želi sagraditi apartmane. Već deset godina ljetuje na Jadranu, obišao je mjesta od Rovinja do Zadra. Ima mnogo prijatelja u Hrvatskoj s kojima bi ipak volio govoriti na njihovu jeziku, jer prema njemu neki narod ili zemlju uistinu poštujemo onda kada progovorimo na tamošnjem jeziku. Kaže da su Hrvati vrlo gostoljubivi, pouzdani, a more je prekrasno. Prema g. Herbertu hrvatski jezik nije težak, pogotovo onom tko je već učio ruski.

Zoltán Pongrác nedavno je kupio apartman na otoku Viru i bavi se trgovanjem. Zavolio je hrvatski mentalitet. Nazočio je hrvatskoj misi u Viru, što je za njega bio neopisiv doživljaj. Voli hrvatska jela, vina pa i ljude koji su simpatično samosvjesni. Razmišlja i o trgovanju po Hrvatskoj.

Mala skupina i Božić je proslavila na hrvatski način, naučili su hrvatsku božićnu pjesmu, spremili hrvatske specijalitete i razgovarali o hrvatskim božićnim običajima.

Prema viđenome trojica sudionika tečaja od svog učitelja Lukača nisu dobila samo osnovno znanje hrvatskoga jezika, već i ljubav prema njemu, prema njegovoj kulturi i tradicijama. U njegovo podučavanje utkana je ona iskonska ljubav prema sveopćem hrvatstvu što je on naučio od svoje majke Hrvatice u Serdahelu.

Beta

Mesopusno veselje u Koljnofu – pozivnica

Hrvatska manjinska samouprava, Koljnofsko hrvatsko društvo ter Mladi Koljnofci kanu obnoviti stare mesopusne običaje i dalje gajiti u dotičnom selu. Zdavno su ognjogasci organizirali mesopusno upajanje i bal. Ublikli su se va šalne maškare pak su s muzikom pohodili selo. Norili su se s onimi ki su na placi stali, a ljudi su im dali frite, vino a rijetkokrat i pineze. Frite i vino navečer su na balu podilili (spili i pojili), tako su naši stari zdavno zbogomdali zimi. Zato vas pozivamo 25. februara, subotu, na mesopusno veselje, ko će se popasti napodne. Iz Tiloša će početi upajanje s muzikom, i završit će se oko 15 uri otpodne kod Seoskoga stana. Ovdje ćedu va maškare ubličeni veseljaki s vinom i fritami pogostiti svakoga ki bude zainteresiran. Navečer od 20 uri čekamo goste na bal u dom kulture, do zore će nam svirati petroviska Pinkica. Ulaznica za studente 500 Ft, za odrasćene 750 Ft, uz zabavu ćedu se pukati i tombole.

Budite naši gosti i veselite se s nami!

Geza Völgyi

Povijesni trenuci u Mohaču

Nakon više desetljeća u Mohaču je 29. siječnja održana sveta misa na hrvatskome jeziku, koja će, nadamo se, ubuduće biti redovita. Rezultat je to višemjesečnoga rada ljudi kojima je važan opstanak Šokadije, očuvanje neprekinutosti kulture, jezika naroda koji je stoljećima imao važnu ulogu u oblikovanju karaktera toga grada.

Mnogi su bili skeptični kada smo počeli organizirati redovito bogoslužje za šokačke Hrvate. U pamćenju ljudi dugo je bio rat koji se plamtio samo nekoliko kilometara od nas i koji je donio mnogo tužnih dojmova i u kuće naših Mohačana kod kojih su našli utočište sunarodnjaci iz južne Baranje. „Nije bilo na modi” izjašnjavati se Hrvatima u toj vrevi, pa niti posjećivati misu na hrvatskom jeziku koja je bila „za izbjeglice”. No rat je prošao, prognanici su se vratili svojim domovima, a među mohačkim Hrvatima zavladała je nekakva pasivnost prema svome.

Ne znam kada je uslijedio preokret, ali da je 29. siječnja Fratarska crva bila puna, to je činjenica. Izgleda da nam je Bog nakon mnogih akcija, kao znak potvrde da nastavimo trud oko buđenja ljudi, poslao mladog i veoma ambicioznoga svećenika. Velečasni Augustin Darnai nije se šalio. Nabavio je misne knjige, i za dva tjedna naučio cijelu misu na hrvatskome jeziku. Gotovo bez akcenatskih grešaka je celebrirao veoma dostojanstveno bogoslužje, čemu je umnogome pridonijelo i prelijepo pjevanje naših žena. One su među prvima shvatile da smo u 24. satu i ako se nešto ne pokrene i ne aktiviziramo naraštaj 50-godišnjaka, za nekoliko godina Šokci u Mohaču doista će biti prošlost. Velečasni u svojoj propovijedi, koju je održao – po njegovim riječima, „za sada” – na mađarskom jeziku, naglasio je da svaki narod ima pravo na svoj jezik

i na njegovu jeziku najljepše mu je Boga hvaliti. Na poziv Šokačke čitaonice i mjesne Hrvatske manjinske samouprave osim starijih bilo je mnogo sredovječnih pa i mladih osoba, našlo se i čitača pa i šestero ministranata. U crkvi je bilo i Hrvata iz okolnih sela, što također potvrđuje teoriju da Mohač može postati okupljalištem našega življa. Zahvaljujući prijenosu okružne kablovske televizije, novinskim oglasima pa i najboljoj reklami – usmenoj predaji onih koji su se prelijepo osjećali – čvrsto se nadamo da će se sve ovdje opisano ponoviti svake posljednje nedjelje u mjesecu, u 10.30.

Također je iznimno važno da se u klupskim prostorijama Čitaonice mohačkih Šokaca čuje glas tamburice, glazbala koje je u Mohaču zadnjih desetljeća možda pomalo zanemarivano iako je dugih godina veselilo ljude na balovima, u svatovima i na drugim slavljinama. Mohački tamburaši poznati su bili ne samo u cijeloj Baranjskoj županiji već i među Hrvatima u Bačkoj i Podravini. Stoga sam odlučio da ću od seniora, koji su nekada već učili svirati tamburu, oblikovati sastav koji može zasvirati na priredbama naše udruge, crkvenim pa i svjetovnim slavljinama, i to izvorne, pomalo već zaboravljene „muvačke” melodije. Na početku smo planirali dati oglas u mjesnim novinama za audiciju, no nakon nekoliko telefonskih poziva se ispostavilo da je zainteresiranost tolika da ako to učinimo, neće biti mjesta u klupskoj prostoriji. Seniore treba uvježbati i oni će „proraditi”, čuje se iz redova čelnništva te organizacije, pa treba najmlađi naraštaj, osnovnoškolce upoznati s čarima glasa i sviranja na tamburici. Vještina budućeg naraštaja ubrzo će se procijeniti jer 8. veljače Bea Janković u Keru pokreće dječju igranicu za najmlađe.

- z. h. -

Sjednica Pripremnog odbora SHM-a

Dana 3. veljače Pripremini odbor za idući kongres Saveza Hrvata u Mađarskoj održao je svoju sjednicu. Zamolili smo predsjednika SHM-a Josu Ostrogonca da nam sažme njezin sadržaj.

– Na prošloj sjednici Zemaljskog odbora odlučili smo da ćemo osnovati Pripremini odbor za naš kongres, stoga su, u nazočnosti zamjenika predsjednika HDS-a Stipana Karagića, zasjeli njegovi članovi. Nije bilo riječi samo o pripremama našega idućeg kongresa, već i o ovogodišnjim izborima manjinskih samouprava u Mađarskoj. Budući da znamo da će SHM, kao jedna od državnih hrvatskih krovnih civilnih organizacija, imati veliku ulogu pri hrvatskim manjinskim izborima, očekuju nas iznimo važne organizacijske zadaće. U svezi s kongresom SHM-a iskrsla je zamisao da se ova, za naše hrvatske zajednice neosporno znatna akcija ne održi početkom travnja, već poslije, i to zbog što boljih priprema. U nazočnosti odvjetnika, naš se dogovor konkretno doticao i predviđenih dnevnih točaka koje će se iznijeti pred plenum u Koljnofu. Mnogo je riječi bilo o Statutu, kako trebamo okupiti ovaj zemaljski skup koji će se ogledati u sudjelovanju stotine delegata, te da će predsjednicima radi delegiranja pristupiti zadatak sazivanja svoga regionalnog članstva na pretkongresne izbore. Za usuglašavanje rečenih 18. veljače predviđa se sastanak Predsjedništva. Naime, vrijeme je za modificiranje Statuta SHM-a jer se u prošle četiri godine mnogo toga promijenilo. Npr. neke ključne osobe, zbog njihova preminuća, izgubili smo, ne govoreći o izmjenama nekih regijskih predsjednika itd. Naš dosadašnji statut ne sadrži u sebi odredbe što treba ili što se može učiniti u takvim slučajevima. Naime, pravo za biranje novih ljudi (do sada je tako bilo) spada u nadležnost kongresa. Ili, u Podravini je došlo do izmjene predsjednika, što znači, bez toga da ga je kongres birao, on dolazi automatično u tijelo Predsjedništva. Slično je i glede izbora predsjednice gradišćanskohrvatske regije Marije Pilišić koju je u ovome mandatu izabrala regija. Dakle, takva i slična problematična pitanja treba da se riješe na kongresu. Da bismo imali što točniji pregled članova Saveza, regijski predsjednici trebat će sondirati registrirane osobe. Razmatrala se i uloga SHM-a pri manjinskim samoupravnim izborima, što znači da će se na kongresu konačno odrediti u kojim mjeri Savez kao civilna organizacija može, odnosno treba da sudjeluje u izbornim akcijama. Naime, krajnje je vrijeme da u mjesne samouprave stignu pravi Hrvati koji govore svoj materinski jezik, a ne osobe koje veze nemaju s našom hrvatskom manjinom. Sve u svemu, glede navedenih nisu donešene nikakve odluke, nego su samo priopćeni prijedlozi čije rješenje spada u nadležnost Predsjedništva, odnosno Zemaljskog odbora, a to znači da će sva postojeća problematična pitanja, nadajmo se, konačno riješiti kongres SHM-a u Koljnofu.

d.

Mohački svirci i prijatelji

Društvo Hrvatica Zalske županije

Od 1. veljače 2006. godine pomurski su Hrvati postali bogatiji još jednim hrvatskim civilnim društvom. Ime mu odaje da se radi o organizaciji ljepšega spola.

Zamisao je nastala u glavama vijećnica kaniške manjinske samouprave želeći osnovati jedinstveno društvo, koje obuhvaća razna područja aktivnosti žena Hrvatica.

U uredu spomenute samouprave okupile su se 24 žene da svojim potpisom potvrđuju osnivanje organizacije koja je među svoje ciljeve uvrstila zastupanje manjinskih interesa, gajenje hrvatske kulture, potpomaganje usavršavanja te zapošljavanja Hrvatica, pospješivanje njihova socijalnog položaja i zdravstvenoga stanja te surađivanje s drugim civilnim društvima unutar i izvan granica.

Radi se o županijskoj organizaciji u koju se mogu učlaniti žene s hrvatskim podrijetlom, ali se ne isključuju ni simpatizeri iz bilo kojeg naselja Zalske županije, naime, mnoge su se Hrvatice udale u mađarska naselja i izgubile dodire sa svojom manjinom. Već su i na osnivačkoj sjednici nazočile žene iz nekih mađarskih naselja, iz Nagyrecse, Magyarszerdahelya, Sepetnika, te iz okolnih hrvatskih naselja: Mlinaraca, Serdahela, Pustare i Petribe. Nakon prihvaćanja plana statuta izabrano je i vodstvo društva. Za predsjednicu je izabrana Marija Vargović, za dopredsjednice dr. Đurđa Nemet i Julijana Pastori, članovi predsjedništva jesu: Ljubica Kovač, Ana Jakopanec i Bernadeta Blažetin, a članovi nadzornog odbora: Apolonija Veg, Žužana Kuzma i Katica Nađ.

Predsjednica gđa Vargović zahvalila je na povjerenju i s radošću je pozdravila žene iz raznih mjesta.

– Meni je posebno drago da su se u društvo učlanile žene koje već dugo godina žive u mađarskom okruženju, a nisu zaboravile svoje korijene – kazala je predsjednica, koja će učiniti sve kako bi se dobro osjećali u društvu. Ona se nada da će svatko moći otvoreno govoriti o svojim problemima na koje će skupa naći rješenja. Organizirat će se zajednički programi u kojima će moći svatko pronalaziti samu sebe, ponovno će oživiti one običaje, tradicije koje su još naučile u djetinjstvu.

Petribljanke su bile vrlo sretne, one su u društvu našle čak i svoje rodake koje nisu vidjele već više desetljeća. Obećale su da će redovito sudjelovati u programima društva.

Zvonarica i u svojoj 81. godini

Marta Majorac Križić u siječnju 2006. godine navršila je 81. godinu, ali još uvijek bez ikakvih teškoća obavlja svoj zvonarski posao. Rodila se i živi u Nijemetu na kraju sela u lijepo uređenoj kući. Na njezinu nesreću, sama. Na žalost, nema s kim dijeliti kuću jer je svojega jedinog sina i muža rano izgubila. Budući da joj kuća nije blizu crkve, dnevno mnogo pješači.

U nijemetskoj crkvi u tjednu ima 4-5 misa, i na hrvatskom i na mađarskom jeziku, zato teta Marta mora i više puta zvoniti, ali, kako kaže, to joj nije teško. Osim zvonjenja sprema i crkvu, brine se da uvijek ima svježega cvijeća na oltaru. To već godinama radi, i to joj pruža sreću. Kako mi reče, zvonarstvo je naslijedila od jednoga bračnog para. Kad su prijašnji zvonari već bili stari i bolesni, ona je uvijek rado pomagala jer je živjela sama, imala je vremena, a kada oni već nisu mogli obavljati tu zadaću, uvijek nasmijana teta Marta zvonarske poslove preuzela je u svoje ruke. Teta Marta je jako vesele naravi, a tako i obavlja svoj posao u crkvi. U svoje slobodno vrijeme radi u svom vinogradu od 2000 kvadrata i posjećuje svoju bolesnu sestru u Salanti.

Želim joj još mnogo sreće i zdravlja i da još dugo zvoni u nijemetskoj crkvi!
- r. b. -

Aktivni umirovljenici

U Udvaru je prije dvije godine osnovan umirovljenički klub kako bi stari ljudi, umirovljenici imali kamo izići iz svojega zatvorenog prostora, iz svoje kuće. Osnivači kluba su stari, ali još uvijek djelatni, aktivni umirovljenici. Budući da članova ima sve više, ta se zamisao pokazala dobrom. U klub se može učlaniti bilo koji umirovljenik, pa i oni koji su u invalidskoj mirovini.

Mjesto za njihov sastanak osigurala je mjesna samouprava u domu kulture. Najstariji stanovnici sela dobili su velik, lijepo uređen prostor gdje se mogu osjećati ugodno. Kako smo doznali od jedne članice, prilikom njihovih sastanaka u klubu uvijek vlada prekrasno ozračje. Žene za svaku priliku peku kolače, a muškarci su zaduženi da uvijek imaju što popiti. U klubu nerijetko čuje i glas umirovljenika jer uz dobru glazbu često i zapjevaju. Umirovljenici se sastaju svakoga mjeseca dva puta, a osim toga često idu zajedno na izlete, kazališne predstave. Stalni su sudionici i na festivalima Hrvatske manjinske samouprave. Članovi umirovljeničkoga kluba ne zaboravljaju ni na ostale stare osobe koje zbog zdravstvenih tegoba ne mogu doći klub. I njih redovito posjećuju radi razgovora, druženja i možebitne pomoći. U 2006. godini djelatni Udvarci planiraju ići na izlet u Kopački rit i na većim katoličkim blagdanima hodočastiti u Đud.
Renata Božanović

Predstojeće zadaće i potpore

U zrcalu razgovora s hrvatsko-slovenskim referentom Ureda za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj i predsjednikom Zemaljskog odbora Saveza Hrvata u Mađarskoj, Martinom Išpanovićem

Savez Hrvata u Mađarskoj još nije razradio plan rada za novu godinu jer još uvijek nema odluke ni natječaja na koji bi se moglo natjecati za financijsku potporu od parlamentarnog odbora za ljudska prava i manjine (lani je ona iznosila 4 600 000 forinti) koji bi trebao pomagati i državnu civilnu udrugu Hrvata u Mađarskoj. Lanjska svota, kaže predsjednik Zemaljskog odbora Martin Išpanović, vrlo je mala, tim novcem ne možemo pomagati središnje priredbe, Hrvatski dan, nekoliko tabora; za putovanja trebamo veću količinu novca. Statut Saveza Hrvata dopušta da Savez postavi svoje kandidate na manjinskim izborima. Tako se planira i sudjelovanje na predstojećim lokalnim i manjinskim izborima. Za Savez je veoma važno ono što kaže slovo zakona, svaki kandidat koji želi biti elektor mora imati potporu neke civilne udruge. U selima to mogu biti seoske udruge, ali na županijskoj i državnoj razini važno bi bilo da upravo Savez dobije ključnu ulogu. On već godinama ima registrirano članstvo. Po zakonu na izbornu Savezovu listu mogu se ubaciti i oni pojedinci koji nisu registrirani članovi Saveza. Taj pojedinac ne mora biti član Saveza. Treba polako prići organizaciji izbora, i to na sličan način kako to rade stranke. Svaka udruga koja na izborima ima 10% elektora u županiji ili državi, može sastaviti takozvanu županijsku ili državnu listu. Imamo li 100 manjinskih samouprava, imat ćemo 500 elektora. Deset posto od 500 je 50. Dakle na državnoj razini s listom može krenuti samo ona udruga koja ima najmanje 50 svojih elektora. Važno je

odlučiti kako ćemo krenuti posebno, zajedno, hoćemo li ustrojiti koalicije. Imamo nekoliko registriranih regionalnih udruga Saveza Hrvata (Podravina, Zala, Gradišće), one moraju odlučiti hoće li krenuti posebno. Primjerice, neki misle: ako krenu, ionako će imati više od 10% elektora. Oni koji nisu registrirani (Baranja, Bačka, Budimpešta) također moraju odlučiti kako će krenuti na izbore. Hoćemo li se unaprijed dogovoriti ili ćemo čekati, a na kraju ćemo biti prisiljeni boriti se za elektorska mjesta.

Državni je proračun prihvaćen 19. prosinca. Fond za civilne udruge, iz čega i Savez Hrvata u Mađarskoj dobiva državnu potporu, ostao je isti kao 2005. godine, radi se o 110 milijuna forinti.

Glede ostalih manjinskih fondova, sada se već može govoriti i o tome, Hrvatska državna samouprava dobit će istu potporu kao lani: 88 milijuna forinti, ali je novost da će se u proračunu HDS-a dodati 45 milijuna forinti za potporu manjinskim ustanovama u vlasništvu HDS-a, to su Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište u Vlašićima, santovačka škola, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Radio Croatica, Muzej u Prisiki.

Za nas je zanimljivo i to da će Zaklada za nacionalne i etničke manjine raspolagati s ukupno 500 milijuna forinti, što je 8% manje nego lani. Iz Zaklade se financira i manjinski tisak. Željeli smo i novine uvesti u proračun državnih samouprava, ali zasada to nismo uspjeli postići jer postoje manjinski listovi koji ne djeluju u okvirima državnih samouprava. *bpb*

UNDA – Hrvatsko kulturno društvo „Veseli Gradišćanci“ ljetos stoji pred znatnim hrvatskim gostovanjima. Kako im je običano, nastupit će na međunarodnom folklornom sastanku na *Đakovački vezi*, krajem ljeta. Undanski partneri u Čučerju, HKD *Bosiljak*, ovo ljetno slavu 110. obljetnicu društvenoga postojanja, a naravno, na velikoj svetačnosti u zagrebačkom kazališću Komedija neće faliti ni undanski prijatelji. U ljetu na Undi će gostovati slavonski folkloristi iz Cerića, kamo su jur lani poziv dobili Undanci na posvećenje nove crkve. Uza to po ideji predsjednika Društva, folkloristi planiraju u bliskoj budućnosti sastaviti ter izdati DVD s negdašnjim ter danas još živjećim undanskim običajima.

HKD „Veseli Gradišćanci“ pripremaju se tijekom ljeta još i na već gostovanjima u Hrvatsku

KOLJNOF – Dica 4. razreda u pratnji hrvatskih učiteljica ter direktorice iz koljnofske škole Mihovila Nakovića, 26. februara, nedilju, putuju u Beč na mesopusni bal. Tamo je čekaju mališani iz čuvarnice *Viverica* ter bečanski školari ki pohadjaju različite škole u glavnom gradu Austrije. Školska sekcija Hrvatskoga centra se je jur predlani s Koljnofci veselila i dobro su se čutila i hrvatska dica, a lani zavolj velikoga sniga je sastanak propao.

BEREG (Berkifalu) – Skoro u susjedstvu Petrovoga Sela, u ovom malom naselju je prošle subote prvi put priredjena pobludjena svadba, ka je, hoteć ili nehoteć, dobila i narodnosni karakter. Šalnu prošeciju su peljale mohačke buše, ciganski orkestar iz Kermenda, a poglede su vabili i petrovski folkloristi u mesopusnom mulatovanju.

HRVATSKI ŽIDAN, PETROVO SELO, GORNJI ČETAR, KOLJNOF – U naši škola redom mulatuju i dica sa svojimi pedagogi. Karnevali, maškarade, šalni programi su se začeli u našoj regiji 10. februara, u Hrvatskom Židanu, kade su mališani uz svirku *Mlade generacije* tancali u mjesnom domu kulture. Nedilju, 12. februara, otpodne petrovski dom kulture su napunili starina, dica i pedagogi mjesne Dvojezične škole, a 17. februara, petak, u četarskom domu kulture će se strefiti veseljaki. Koljnofski školari će se predati zabavi 25. februara, subotu, otpodne od 15 uri.

NARDA, GORNJI ČETAR – Branje rozmaringa, ov prelipi gradišćanski običaj živi danas samo u ovi seli. Pondiljak, 27. februara, mladići će se najprlje ganuti dopodne u Nardi u veseloj povorki i će posjetiti hiže s jačkom i tancom. Toga dana otpodne i četarska Gorica će se napuniti glasom i dobrom voljom, gospodari i njevi gosti s jilom i pilom će svečevati da smo zašli koncu zime. Drugi dan otpodne četarski dičaki će krenuti na seoski ulica k divičicam po rozmaringe, kitice ter morebit i za tajne kušce.

UMOK – Umočani s punim elanom se pripremaju na ljetnu svadbu u koj tri dane dugo će durati veselje po inscenirani običaji, i u stvarnosti će folkloristi *Kajkavci* začarati goste. Zasada je ansambl pri nabavljanju rublja i na toj temi stalno konzultiraju s peljačem grupe i glavnim motorom cijele produkcije Štefanom Kolosarom. Dokle je on na bolovanju, probe vodi židanski folklorist Ferenc Šteiner.

Poslije diplomatskih mostova

Zvonimir Marić opet gradi mostove od armiranog betona

Časopis Ceste i mostovi

Glavni i odgovorni urednik časopisa *Ceste i mostovi* prof. dr. sc. Zvonimir Marić, diplomirani inženjer, nama poznati generalni konzul u Pečuhu, u glasilu Hrvatskoga društva za ceste, u najnovijem 7-9. broju (god. 51., Zagreb, srpanj/rujan 2005.) u uvodnome slovu obraća se svojim čitateljima: „Evo napokon broja u kojem imamo čak dva članka s temeljnom cestograđevnom tematikom. Vjerojatno sam već i dosadio čitateljima neprestanim pozivanjem projekatana (auto)-cesta, ali ne vidim kako bih ih drukčije potaknuo na ono što umjesto njih ne može uraditi nitko.”

Na naslovnici časopisa najavljuje se prikaz 50 najvrjednijih mostova izgrađenih u 50-ak godina djelovanja HDC-a, a u ovome broju prikazuju se 19 mostova građenih od početka izgradnje autocesta u susjednoj nam Hrvatskoj. Svi mi koji smo proputovali hrvatskim autocestama bili smo pomalo zapanjeni, začuđeni i ugodno iznenađeni kada smo, recimo, od državne granice Letinja – Goričani za svega četiri sata stigli u Medulin na Istri, prošavši pokraj Rijeke i kroz Opatiju i zapazili dinamičan razvoj naših sunarodnjaka. Dakako, bili smo i ponosni što smo Hrvati, listići velike krošnje hrvatskoga stabla. Kada pak

krećemo na jug, u druga turistička odredišta, već zaredom drugu godinu možemo putovati brzo i sigurno, dok će se na obali mora naći oduška za pravi odmor.

Vrativši se časopisu i njegovu uredniku, koji je prije svoje diplomatske karijere radio na gradnji cesta u Hrvatskoj, a kao visok diplomat nastavio je povezivanje naših zemalja, tj. Mađarske i Hrvatske, sada opet radi u prvotnoj svojoj struci. Bez ikakva pretjerivanja postižu se golemi uspjesi i na diplomatskom polju, naime, ovih su dana predsjednik RH Ivo Sanader i predsjednik RM Ferenc Gyurcsány u Budimpešti istaknuli da su naše dvije zemlje pravi i dobri prijatelji te pred njima stoji rješavanje krupnih problema i zadaća. O više nego prijateljskim odnosima piše niz novina, uostalom, i o daljnjoj gradnji plinovoda koji kroz Istru treba stići do Karlovca, te jednim krakom nadovezat će se prema Mađarskoj, ne govoreći o predstojećemu svjetskom prvenstvu u nogometu, gdje ćemo skupa izaći na natječaj, svrhom da se održi u našim zemljama. No svi ovi pothvati iziskuju goleme napore, ali i duhovna potencijala i dobre volje, dakako, i pravih stručnjaka ima. U gradovima gdje će se održavati nogometni turniri,

bit će izgrađene nove brzoprometne željezničke mreže, kojima će prometovati brzi vlakovi, s brzinom 160 km/sat, usporedno s time bit će izgrađene i zračne luke. Za mađarsku i hrvatsku mladež pak predviđa se taborovanje na Jadranu, odnosno Balatonu. Sve o svemu, na ova odredišta ići će se već po dobro izgrađenim cestama, barem zasada njih ima u Hrvatskoj, a u skoroj budućnosti one će biti izgrađene i kroz cijelu Mađarsku – uzduž i poprijeko – te je već jedna dionica s mađarske strane, kod graničnoga prijelaza Goričani i Letinje spojena s autocestom prema Zagrebu, pa dalje prema moru. U nastavku treba dio trase još izgraditi prema Balatonu. Budući most na Muri projektirao je gospodin Marić, izgradit će ga skupa hrvatski i mađarski stručnjaci. Nadalje, Mađarska i Hrvatska u skoroj budućnosti trebale bi biti spojene i koridorom 5C.

Sadržaji časopisa *Ceste i mostovi* tematski su različiti, a ipak bliski, govore ponajprije o stečenim iskustvima hrvatskih stručnjaka. Među prvim projektantima našao se doajen mostogradnje Ivan Celmic, dipl. ing. koji je povezo otok Krk s kopnom, te prije 30-ak godina o tome svom jedinstvenom pothvatu održao je predavanje u Pečuhu. Gospodin Celmic u ovome broju potpisuje čak i dva uratka. U jednom napisu riječ je o 46. saboru mađarskih graditelja mostova održanom u Siófoku 21. – 23. rujna 2005. godine.

Ujčić i Sošić u čitankama iz književnosti

Najnoviji broj časopisa *Rovinski obzori*, glasila HKD-a Franje Glavinića i Matice hrvatske Rovinj, donosi sljedeći napis: U Mađarskoj je nedavno tiskana knjiga *Izbor tekstova za nastavu književnosti* koja je namijenjena studentima i đacima hrvatskih škola u toj zemlji. Za tisak ju je priredila prof. dr. Matilda Bölcs, docentica na Katedri za hrvatski jezik i književnost na Pedagoškome fakultetu u Subotiču (Szombathely), istaknuta dužnosnica organizacije gradišćanskih Hrvata i članica Predsjedništva Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj. U knjizi su uz tekstove Mažuranića, Kranjčevića, Matoša, Nazora, Krležu, Marinkovića i drugih istaknutih imena hrvatske kao i svjetske književnosti, svoje mjesto našla i dvojica hrvatskih pjesnika iz Istre. U njoj su tri kraće pjesmice Rudija Ujčića napisane standardnim hrvatskim jezikom i jedna pjesma Remida Sošića koji inače piše čakavskim dijalektom na mjesnom govoru svoga rodnoga Rovinskoga Sela.

I sama književnica, autorica poznate zbirke pjesama *Jantarska ciesta*, M. Bölcs je u nekoliko navrata u posljednje vrijeme boravila u Istri. Dvojicu istarskih pjesnika i njihov književni rad imala je zadnji put prilike upoznati za trajanja *Susreta pjesnika hrvatskih manjina s pjesnicima u Republici Hrvatskoj*, održanih u organizaciji HKD-a F. Glavinića i Matice hrvatske 28., 29. i 30. listopada lanjske godine u Rovinju.

Devedeset i prvi rodendan Sándora Illésa

Čitateljima *Narodnih novina* u izdanju DSJS-a ime Sándora Illésa dobro je poznato, naime, iz tjedna u tjedan javljao se svojim bilješkama, dakako, i u dnevnim listovima na mađarskom jeziku. Uskoro, nakon demokratskih promjena, utemeljitelj je *Mađarsko-hrvatskoga prijateljskog društva* u Budimpešti, čiji je i predsjednik. Sándor Illés, rodom iz Vojvodine, osim velikoga broja publicističkih radova objavio je i više knjiga na mađarskom jeziku. Nedavno mu je tiskana knjiga *Miképpen mi is megbocsátunk*, u kojoj se prisjeća na nehumano doba fašizma. Šara, glavna junakinja romana, kroz cijelu Europu traži svoje dvije kćeri koje su od nje otete u koncentracijskom logoru u Auschwitzu ... da bi na kraju podigla obitelj, ne izgubivši vjeru i nadu u život. Naime, 27. siječnja u mjesecu nisanu (siječanj) jest međunarodni spomen-dan holokausta. Tog dana 1943. godine izbio je ustanak u varšavskom getu, nakon kojega je uslijedila krvava odmazda, genocid nad Židovima.

Novinar i književnik Sándor Illés u svojoj 91. godini svoju najnoviju knjigu posvećuje ljudima koji su preživjeli ovo nehumano razdoblje. Autoru, povodom rođendana, čestitamo!

Trenutak za pjesmu

Ana Šoretić

(Iz knjige *Zamotana duša – Poema*)

Spočetka
smo se skupazimali,
da bi kazali dobro lice,
žrkali smo većkrat
odgovore, ki su nam ležali na jeziku,
zakrivali zbantovanje,
prebranili zlu volju.

Zatajali smo
oštar vid
prema našim verugam.

Polako
smo se udaljili od onoga puta,
na koga nam se je tako umiljalo.

Sada koracamo
po kamenom putu,
svaki za se,
za zliku oslobođeni.
Ali naši koraki
su zgrčeni
i zemljišće oko nas
je požgano.

Iz prošlosti našega tiska –
Sloboda

Hrvatsko diletantsko društvo u Bajskome trokutu

Poslije Drugoga svjetskoga rata hrvatski prvaci u Mađarskoj bore se za svoja narodnosna prava. Jedan među njima bio je i iskusni i samopožrtvovani *Antun Karagić*, pisac kazališnih komada. U *Slobodi* (16. veljače 1946. godine, 7. broj) prvi piše na hrvatskom jeziku, naime, ostali članci su objavljeni od srpskih intelektualaca.

Osnovali smo prvo hrvatsko diletantsko društvo u Bajskom trokutu ...

Naša ideologija: spasiti ono, što se da spasiti.

Mnogi neće vjerovati, ali to je tako, da su godinama baš kazališne predstave spasile od očite, nacionalne i kulturne propasti ... da su te „diletantske predstave“ bile naše jedine lučonoše, naše prave i nepatvorene nacionalne svijesti, i da su one, te „diletantske predstave“, upalile svjetlost svemu tome, što se je u zadnjih petnaest godina na prosvjetnome polju razvilo ...

A radilo se, borilo se isto tako i onda, kao i danas, isto se htjelo, isto se željelo, kao i danas, nikakvih čovjeka dostojnih prava nije bilo ni onda, a nema ih skoro ni danas, ni onda nismo imali naše škole, naše knjige, a nemamo ih ni danas ...

Dakle ništa se još dosada nije u tom pogledu promijenilo: sve je ostalo po starom: škole naše nemamo, knjiga naših nemamo, ništa nemamo, što bi nam kao ravnopravnoj naciji pripadalo.

*U zadnjih petnaest godina mi Hrvati u Bajskom trokutu toj našoj postojnosti najviše možemo biti zahvalni našem kazalištu, kazališnim predstavama. One su bile jedini ponos i dika naša, zato, jer smo kroz njih nastojali da sačuvamo **n a r o d n o s t** našu. A to je iznad svega!*

Prisička pjesmarica u tiskari

Kako nas je obavistio Kristijan Čenar, tajnik folklor'noga društva *Zviranjak*, u Prisiki se približavaju predstavljajući prisičke pjesmarice, a tim će moći ne samo stanovnici sela nego i ljubitelji narodne glazbe prijeti u ruke najnovije djundje gradišćanskohrvatske vokalne mužike. Naime, Mirko Berlaković, donedavni dirigent kiseškoga zbora *Zora*, strastveni svirač, kantor, bivši direktor velikoborištofske škole u mirovini, pri 40 ljet je skupljao ter obradivao jačke ke su zabilježene u Prisiki. „*Kad sam bio prvi put u Prisiki, sam se još pripravljaio na učiteljsko zvanje, drugi put sam bio kot mlad učitelj, a treći put sada kao penzioner.*“ Uza to je Mirko Berlaković još rekao da je namjeravao izdati jačkarnu knjigu za Undu, Hrvatski Židan i Plajgor uprav tako kot i za Prisiku ter da je i nadalje zainteresiran na sakupljanju pjesam u dotični seli. Ovput će Hrvatski kulturni i dokumentarni centar (u Austriji) financirati i izdati zbirku jačak ka je sada u tiskari u Mattersburgu. „*Ovde nij plaće. Tim što će mi HKDC platiti, jedva ću pokriti stroške, a da ne govorim o vrimenu koje sam uložio. Ali to mi je hobi, a onda se ne postavlja pitanje da li se isplati ili ne*“, mi je još rekao sakupljač koga,

Strastveni sakupljač gradišćanskih jačak

Folklorashi Zviranjka vjerojatno će čudaputi moći hasnovati staru-novootkrivenu kolekciju domaćih jačak

kako je i sam rekao, u ovom djelu jako motiviralo i seosko folklorno društvo *Zviranjak*. U prošlosti je već pod njegovim imenom sastavljena knjižica s jačkama i teksti hrvatskih i narodnih popularnih pjesam, a predlani je izašla iz tiska pjesmarica s borištofskimi jačkama, ku je on ne samo zapisao nego i muzički obdjelao. Predstavljanje prisičke zbirke je predvidjena na Vazmeni pondiljak, 17. aprila, naravno uz pozdravne riči prisičkoga načelnika Janoša Grulla ter u pratnji folklorashv Zviranjka, pod peljanjem Palija Nickla.

-Tiho-

Bogatstvo ...

Židanski bečari